RUDENS LAPŲ MOZAIKA

Pamokos medžiaga mokytojui

Kas yra mozaika?

Prieš pasakojant galima paklausti mokinių: kaip jie mano, ką reiškia žodis „mozaika?“.

Žodis „mozaika“ kilęs iš senovės graikų kalbos ir reiškia „mūzoms skirtą darbą“ – mūzos senovėje buvo laikomos meno globėjomis. Mozaika – tai paveikslas ar raštas, sudėliotas ne iš dažų, o iš daugybės mažų gabaliukų, sudėtų vienas šalia kito. Mozaikos menas atsirado prieš kelis tūkstančius metų: senovės Graikijoje ir Romoje žmonės mažais spalvotais akmenukais ar stikliuko gabaliukais (tesera) puošdavo grindis, sienas ir paveikslus rūmuose bei šventyklose, o tokie darbai iki šiol išlikę ir juos galima pamatyti muziejuose. Mozaikos technika naudojama ir šiandien – ja puošiami bažnyčių langai, fasadai, šaligatviai, paveikslai. Svarbiausia mozaikos taisyklė nesikeičia: iš kokios medžiagos bebūtų gabaliukai – akmens, stiklo ar, kaip šiandien, rudens lapų – sudėti kartu jie sukuria vientisą, gražų raštą, kurio nė vienas gabaliukas atskirai nesukurtų.

Šv. Kristoforo mozaika Europos aikštėje

Prieš pasakojant galima paklausti mokinių: ar jie yra matę mozaiką kur nors Vilniuje?

2025 m. spalio mėnesį ant Vilniaus miesto savivaldybės pastato Europos aikštėje buvo atidengta menininko Gitenio Umbraso mozaika „Šv. Kristoforas“. Tai vienas didžiausių šiuolaikinių mozaikos kūrinių Lietuvoje – apie 42 kvadratinių metrų dydžio, sudėtas iš 30 granito plokščių ir tūkstančių spalvotų, skeltų akmens gabalėlių. Mozaikoje pavaizduotas šventasis Kristoforas – pagal legendą, jis kadaise per upę nešė kūdikį, nė nenutuokdamas, kad neša patį pasaulio svorį. Šv. Kristoforas laikomas Vilniaus globėju ir yra pavaizduotas miesto herbe. Kaip ir mūsų šiandien kuriamose lapų mozaikose, taip ir šiame kūrinyje gausybė skirtingų mažų akmens gabalėlių, sudėti kartu, sukuria vieną didelį, vientisą paveikslą.

Kodėl skirtingi gabaliukai kuria gražų vientisą raštą?

Prieš pasakojant galima paklausti mokinių: kas atsitiktų, jei mozaikoje visi gabaliukai būtų vienodos spalvos ir formos?

Mozaikos grožis atsiranda būtent iš įvairovės: kiekvienas gabaliukas skiriasi spalva, forma ar dydžiu, tačiau sudėti kartu jie sukuria darnų, vientisą vaizdą. Jei visi gabaliukai būtų vienodi, raštas atrodytų nuobodus ir mažiau įdomus. Tai gera proga palyginti mozaiką su klase: kiekvienas mokinys skirtingas, kaip ir kiekvienas lapo gabaliukas, tačiau kartu jie sudaro vieningą, gražią klasės bendruomenę.

Saugaus elgesio priminimai renkant lapus

Verta priminti mokiniams: neišeiti už sutartos teritorijos ribos, rinkti tik jau nukritusius lapus nuo žemės, nerauti lapų nuo medžių šakų.

Žodynėlis

Žodis	Paaiškinimas
Mozaika	Paveikslas ar raštas, sudėliotas iš daugybės mažų gabaliukų – akmenukų, stikliukų, plytelių ar, kaip šiandien, lapų.

Tesera	Senovės graikų ir romėnų vartotas pavadinimas mažam spalvotam akmenukui ar stikliuko gabaliukui, iš kurio dėliota mozaika.
Kompozicija	Tvarka, kuria sudėlioti mozaikos ar piešinio gabaliukai, formos ir spalvos.
Granitas	Kietas natūralus akmuo, iš kurio plokščių ir gabalėlių sudėliota Europos aikštės mozaika.

Darbelio pavyzdžiai sugeneruoti DI.